

Звіт

декана географічного факультету ЧНУ ім. Ю. Федьковича проф. Руденка В.П. про роботу на посаді декана з 24 грудня 2014 р. до 27 жовтня 2015 р. і завдання на найближчий період

Шановні члени вченої ради географічного факультету, шановні присутні! Ми живемо сьогодні у складних умовах напіввоєнного стану, що не могли не відобразитись на всіх сферах нашої щоденної роботи, роботи, спрямованої на досягнення кращих освітніх, наукових, виховних результатів з підготовки фахівців для нашої молоді держави.

Короткий аналіз наших успіхів і прорахунків року та завдання з їх подолання.

Цього року, як і завжди, в центр уваги деканату і кафедр ставились питання зміцнення науково-педагогічного потенціалу факультету.

Рекомендована до захисту і подається до спеціалізованої вченої ради докторська дисертація доц. Заячука М.Д. Успішно працює над докторською дисертацією докторант Бучко Ж.І. Готуються до вступу у стаціонарну докторантуру Костащук І.І. та Кирилюк С.М. Доречно відзначити, що ми вперше за всю історію геофаку матимемо одночасно трьох докторантів і що відродно – за трьома різними спеціальностями. Це істотно зміцнює наші кадрові позиції.

За рік, що минає, четверо наших аспірантів успішно захистили і вже отримали підтвердження у здобутті наукового ступеня кандидата географічних наук за трьома різними спеціальностями. Це М.Д. Лапушняк, М.Г. Настюк, М.Ю. Паламарюк, Я.В. Смірнов. Частка докторів та кандидатів наук серед викладачів геофаку зросла у зв'язку з цим до 85,4 %. Виходять на захист кандидатських дисертацій аспіранти Добинда І., Ющенко О. До денної аспірантури поступають Джаман Я., Поп'юк Я., Цапок І. Все це дозволить уже до кінця наступного року підняти частку докторів наук серед професорсько-викладацького складу геофаку до майже 15 %, а кандидатів наук – до 75 %, а загалом лише близько 1/10 викладачів факультету не

матимуть наукового ступеня. Це значно вищий від загально-університетського (71 %) якісний показник успішності трудового колективу.

Не можна не сказати і про такий позитив як відновлення зростання кількості викладачів географічного факультету після кількох років їх скорочення. 4,5 ставки, або 8,1 % додатково і наших викладачів сьогодні майже 60 (точніше 59,75)! Це надзвичайно важливо. Хочеться вірити, що ця позитивна тенденція збережеться і в наступні роки.

Саме тому деканат і кожна з кафедр чи не найважливішим своїм завданням вважали і організовували роботу по залученню на навчання на геофаці майбутніх абітурієнтів.

Набір 2015 року на 1-й курс був чи не найскладнішим за останні роки.

Його першою особливістю було різке скорочення державного замовлення з 74 до 61 місця або на 17,6%. Втрата 13 державних місць була для нас дуже істотною. Ще на 23 місця (з 84 до 61) або на 27 % ми втратили і на рівні «магістра» та «спеціаліста». Це призвело до того, що кращі за результатами ЗНО абітурієнти були рекомендовані до зарахування в інші в.н.з., а велика кількість (в значній мірі віртуальних) заяв від абітурієнтів (1883 заяви на денну форму) була обманливою і чисто статистичною.

Друга особливість набору – різке і непередбачуване зменшення вступників на наші власне природничо-технічні напрями – «Геодезію, картографію і землеустрій», «Гідрометеорологію» та «Гідротехніку».

У підсумку маємо такі результати. Зараховано 142 здобувача вищої освіти – першокурсників по денній і 23 по заочній формі навчання. Це 81% і 92% у порівнянні з 2014 роком (див. табл. 15.1).

Табл. 15.1

**Набір на 1-й курс географічного факультету ЧНУ ім. Ю. Федьковича
у 2015 р. порівнянню з 2014 р. (денна форма)**

№ п/п	Напря́м	Роки (осіб)		2015 р. до 2014 р., %
		2015 р.	2014 р.	
1.	Географія	53	49	108
2.	Геодезія, картографія та землеустрій	9	27	33
3.	Гідрометеорологія	7	15	47
4.	Гідротехніка	7	4	175
5.	Менеджмент	13	19	68
6.	Туризм	53	60	88
	Всього	142	174	81,6

Серед інститутів і факультетів по набору на 1-й курс цього року ми займаємо середнє 7-ме місце. Найкращі показники – за напрямом «Географія» - 53 першокурсники (108%), далі йде «Туризм» - 53 студенти (88% від рівня минулого року), «Менеджмент» - 13 осіб (68%), «Гідротехніка» та «Гідрометеорологія» (сумарно теж 14 здобувачів і 74%) і, нарешті, «Геодезія, картографія і землеустрій» - 8 першокурсників і це лише 33% від кількості студентів за даним напрямом, що поступили до нас у 2014 р. Принагідно, варто зауважити, що цей же напрям у наших колег з Інституту біології, хімії та біоресурсів покликав до навчання на 1-му курсі 11 студентів. Якщо порівнювати результати вступу у всеукраїнському масштабі, то наш факультет є третім у державі після Львівського і Київського, де держзамовлення є значно вищим від нашого на 47 і 74 осіб відповідно (див. табл. 15.2).

Табл. 15.2

**Набір бакалаврів на географічних факультетах університетів
України у 2015 р. (денна форма)**

Університети України	Освітні напрями					
	Географія, д/з / всього	Туризм, д/з / всього	Геодезія, картографія і землеустрій, д/з / всього	Гідромете орологія, д/з/ всього	Інші напрями, д/з/всього	Всього, д/з / всього
1. КНУ ім. Т. Шевченка	75/93	20/42	20/21	20/20	–	135/176
2. ЛНУ ім. І. Франка	85/137	15/93	–	–	8/20	108/250
3. ЧНУ ім. Ю. Федьковича	30/53	7/53	5/9	7/7	11/21	61/142
4. ОНУ ім. І. Мечникова	40/56	0/19	–	–	19/24	59/99
5. Сх-Євр. нац. ун- т ім. Л. Українки	49/25 (недобір 24 особи)	9/21	8/20	–	5/25	71/91
6. Терноп. нац. пед. ун-т В. Гнатюка	24/42	7/20	–	–	15/17	46/79
7. ХНУ ім. Н. Каразіна	40/41	–	–	–	25/25	65/66
8. Ужгород. нац. ун-т.	13/22	–	14/25	–	8/16	35/63
9. Прикарпат. нац. ун-т ім. В. Стефаніка (Інститут природ. наук)	14/43	–	–	–	–	14/43
10. Дніпропетр. нац. ун-т ім. О. Гончара	14/18	–	–	7/7	10/10	31/35
Всього	384/259	58/249	48/75	34/34	101/158	625/1045

**Місце геофаку ЧНУ ім. Ю. Федьковича серед географічних ф-тів
України, у балах (середній показник по державі 100 балів)**

ЧНУ	78/99	121/217	125/120	206/206	211/133	98/137
Одеський нац. у-тет ім. І. Мечникова (для прикладу)	104/106	0/76	–	–	188/151	94/95

Це, ніби, непогано, однак, як бачимо, загалом підсумки вступної кампанії на 1-й курс викликають уже в найближчій перспективі глибоке занепокоєння і кличуть до серйозних роздумів, про що йтиметься далі.

Дуже прискіпливо слід проаналізувати вступ на факультет магістрів і спеціалістів. На 5-й курс прийнято 132 студенти по денній і 76 – по заочній формі навчання, що становить відповідно 104 % і 143 % у порівнянні з минулим роком. Приріст становить 28 здобувачів вищої освіти, або 11 осіб, враховуючи перевідний з заочної форми коефіцієнт. Проте залишається незмінною ось уже три роки поспіль пропорція у 2/3 вступників на 5-й курс порівняно з тією кількістю студентів, що поступали у 2011-2012 навчальному році на 1-й курс. Особливо відчутним і наочним проглядається таке скорочення, коли ми будемо аналізувати випуск бакалаврів 2015 року і набір цього ж року магістрів і спеціалістів на спеціальності геофаку (див. табл. 15.3 - 15.4). Як бачимо, ми випустили по денній формі навчання на 38 здобувачів-бакалаврів більше ніж набрали на 5 курс магістрів та спеціалістів, по заочній формі випуск перевищує набір ще на 23 особи. Тобто реальні втрати потенційних п'ятикурсників у перевідному коефіцієнті у 2015 р. склали 43,75 осіб (або 22,5 %)! Звернімо увагу на ці втрати за окремими спеціальностями.

Найменшими (7,03%) вони були на «Географії», далі йдуть «Гідротехніка» і «Гідрометеорологія» (7,8 %), тобто ті напрями і спеціальності, які не мають конкурентів у Чернівецькій області.

Втрати потенційних п'ятикурсників за «Геодезією, картографією та землеустроєм» (де з нами конкурує Інститут біології, хімії та біоресурсів ЧНУ ім. Ю. Федьковича) склали вже 14,1 % або 5,25 осіб, за «Менеджментом» - майже 30% (7,25 студенти), а за «Туризмом» - 38,5 % (21,75 потенційних п'ятикурсників, зокрема 19 студентів по денній і 11 студентів по заочній формах навчання)!!! Це загалом 30 наших випускників-бакалаврів, або 2/5 від їх загальної кількості... Кожна кафедра, деканат, кожен завідувач повинні ретельно вивчити причини, чому 61 наш четвертокурсник, тобто майже кожен четвертий-п'ятий, не продовжив

здобувати повну вищу освіту за спеціальностями нашого географічного факультету, а зійшов з дистанції. Не думаю, що це можна пояснити лише високою платою за навчання на 5-му курсі, адже на «Туризмознавстві» вона тільки на 124% є вищою, ніж на «Географії» чи на «Геодезії». Очевидно, причини є глибшими і вони потребують індивідуального підходу до кожного нашого випускника-бакалавра. Можливо ми, як викладачі-наставники, не зуміли в значній мірі проїнятися проблемами нашого вихованця, не зуміли своєчасно переконати його у необхідності і правильності продовжувати навчання для здобуття повної вищої освіти саме на нашому факультеті. Нам, очевидно, здається, що чотири роки спільного навчання та співпраці з нашими бакалаврами – це цілком достатньо, щоб іти разом далі, проте, як підтверджує наше сьогоднішнє, – цього вже замало, необхідна справжня індивідуалізація навчального процесу. А саме: визначення та обґрунтування науково актуальної і практично значущої теми майбутньої магістерської чи дипломної роботи; безпосередній зв'язок з можливим зацікавленим працедавцем; залучення магістрів і спеціалістів до спільних з закордонним університетом освітніх проектів і таке інше. Безсумнівно, нас всіх очікує у цьому напрямі напружена повсякденна робота, без якої не буде справжнього руху вперед. Певною втіхою у цьому зв'язку є прийняття на навчання на 3-й курс 5-х студентів по денній і 7-х по заочній формах навчання за скороченою програмою підготовки (напряму «Туризм»).

Нас очікують кардинальні структурні та якісні зміни і проблеми в організації навчального процесу уже в найближчі місяці. Ці проблеми особливо загострюються на тлі нещодавно прийнятої Кабміном України постанови про затвердження нового (з 1 вересня 2015 р.) Переліку напрямів та спеціальностей, за якими здійснюватиметься підготовка фахівців з вищої освіти у державі і яка «Географію», «Економічну і соціальну географію», «Географію України» чисто теоретично вміщує в освітню категорію «інші науки про Землю». Яким чином ми здійснюватимемо набір 2016 р. – будемо оголошувати прийом бакалаврів на напрям «інші науки про Землю»?! Це

виглядає абсурдно. 26 травня нинішнього року на базі геофаку КНУ ім. Тараса Шевченка відбулась розширена нарада з цього приводу за участю голови Комітету з освіти і науки Верховної Ради України Лілії Гриневич, ректора КНУ – голови ради ректорів України Леоніда Губерського, Президента УГТ Ярослава Олійника та широкої географічної громадськості. Підсумок – звернутися до міністра освіти і науки України, до Кабінету Міністрів України – щоб виправити цю недоречність. До цих пір ми не маємо інформації про якісь позитивні зміни у цьому напрямі. Тож можна очікувати ускладнення проблем при вступі 2016 року.

За звітний період наш колектив у плані підтвердження своїх прав на освітню діяльність достатньо плідно попрацював над акредитаціями напряму «Гідрометеорологія» ОКР «бакалавр» (Ющенко Ю.С., Паланичко О.В.), «Географія України» ОКР «магістр» (Джаман В.О., Заблотовська Н.В.), «Менеджмент природоохоронної діяльності» ОКР «магістр» (Руденко В.П., Чубрей О.С.), «Рациональне використання і охорона водних ресурсів» ОКР «магістр» та ліцензування спеціальності «Гідрологія» ОКР «магістр» (Ющенко Ю.С., Шевчук Ю.Ф.). Розширені ліцензії за магістерськими спеціальностями «Географія» (до 30 осіб) та «Економічна і соціальна географія» (до 25 осіб). Це дає нам можливість по геофаку загалом готувати по денній формі 160 магістрів і ще 71 магістра по заочній формі навчання. Ще близько 40 магістерських місць по заочній формі навчання ми очікуємо у 2016 р. за спеціальностями «Рациональне використання і охорона водних ресурсів», «Географія України» та «Менеджмент природоохоронної діяльності» як таких, що пройшли успішну акредитацію нинішнього року по денній формі. Таким чином, матимемо близько 270 магістерських місць і цього нам в принципі буде достатньо навіть і у 2017 році, коли вже не буде в Україні підготовки фахівців за ОКР «спеціаліст».

Табл. 15.3

**Набір магістрів і спеціалістів на географічному факультеті
ЧНУ ім. Ю. Федьковича у 2015 р.**

Освітні напрями геофаку	Випущено бакалаврів, осіб		Прийнято на 5-й курс, осіб		Втрати, осіб		Всього у перевідному коефіцієнті
	Денна	Заочна	Денна	Заочна	Денна	Заочна	
1. Географія	42	31	38	33	- 4 - 9,5%	+2 +6,1%	- 3,5 (7,03%)
2. Геодезія, картографія та землеустрій	33	17	30	8	- 3 -9,1%	-9 -53%	- 5,25 (14,09%)
3. Менеджмент	21	13	15	8	-6 -28,6%	-5 -38,5%	- 7,25 (29,9%)
4. Гідротехніка (водні ресурси)	14	–	16	–	+2 +14,3%	–	- 6,0 (7,78%)
5. Гідрометеорологія	13	–	5	–	-8 -61,5%	–	
6. Туризм	47	38	28	27	-19 -40,4%	-11 -28,9%	-21,75 (38,5%)
Всього по факультету	170	99	132	76	-38 -22,4%	-23 -23,2%	-43,75 (22,5%)

Табл. 15.4

**Географічний факультет ЧНУ ім. Ю. Федьковича
у 2000 – 2001 – 2015 – 2016 навчальних роках**

Показники	На початок року					Приріст (+) Скорочення (-) 2015 – 2016 навч. року порівняно з 2014 – 2015 навч. роком
	2000 – 2001 р.р.	2010 – 2011 р.р.	2013 – 2014 р.р.	2014 – 2015 р.р.	2015 – 2016 р.р.	
1. Чисельність студентів факультету, всього (осіб), у тому числі:	728	1938	1280	1151	1082	- 94,0
- на денній формі	400	1271	874	831	786	- 94,9
- на заочній формі	328	667	406	320	296	- 92,5
З них на I курсі, всього, у тому числі:	182	271	251	199	165	- 82,9
- на денній формі	92	211	201	174	142	- 81,6
- на заочній формі	90	60	50	25	23	-92,0
2. Кількість напрямів і спеціальностей	5	21	21	21	21	100,0
3. Розподіл студентів за фахом (осіб)						%
- географи	463	370	320	338	332	30,7
- економіко-географи	-	88	70	7	20	1,8
- географія України	-	-	-	10	14	1,3
- менеджери природоохоронці	202	104	26	15	16	1,5
- менеджери туристичної діяльності	-	219	136	122	105	9,7
- менеджери готел., курорт. і тур.сервісу	-	187	16	-	-	-
- туристи	-	375	385	375	326	30,1
- гідроекологи/гідрометр., гідрологи	63	198	44	59	61	5,6
- гідротехніка, водопост. та водовід., РВОВР	-	99	72	46	34	3,1
- управління територіями	-	298	174	151	136	12,6
- геодезисти	-	-	37	28	38	3,6
Всього	728	1938	1280	1151	1082	100,0
4. К-сть виклад., осіб	32	75,5	62,25	55,5	59,75	+107,7
- з них докторів, канд. наук, %	68	59,4	82	84,4	85,4	+101,2

Значно складнішою є ситуація на першому курсі. Маємо 6 напрямів і їх, очевидно, вже замало, щоб утримувати повноцінне функціонування 7 кафедр. І це без урахування непорозумінь з «Географією» у новому Переліку...Що пропонується. Перше. Кафедри географії та менеджменту туризму (в.о. кафедри доц. Королю О.Д. та доц. Явкіну В.Г.) слід уже, зрештою, завершити і подати на розгляд відповідної експертної комісії та ради ліцензійну справу за напрямом «Готельно-ресторанна справа», що готується нами уже три роки. Для прикладу, у 2015 р. на цей напрям у Прикарпатському національному університеті ім. В. Стефаника набрано на 1-й курс денної форми 42 студенти, у Східно-Європейському національному ун-ті ім. Л. Українки – 25 осіб, у Чернівецькому торговельно-економічному інституті КНТЕУ – 18 здобувачів вищої освіти. Чим ми гірші?

Друге. У новому Переліку напрямів та спеціальностей з'явилась така близька за галуззю діяльності до природничих наук нова спеціальність, як «Технології захисту навколишнього середовища». Ми, географи, бачимо своє місце тут як фахівці, що можуть передбачати, прогнозувати і відповідно захищати антропогенізоване природне середовище від таких несприятливих природних процесів, як: зсуви, повені, підтоплення, вітровали, засухи і таке інше. Чому б не взятися за підготовку відповідної ліцензійної бакалаврської справи нашим природничим кафедрам і насамперед кафедрі фізичної географії, геоморфології та палеогеографії (зав. кафедри проф. Круль В.П., д.геогр.н., доц. Рідуш Б.Т.).

Третє. У галузі знань «Освіта» виділяються напрями 014 «Середня освіта» (за предметними спеціалізаціями) і 015 «Професійна освіта» (за спеціалізаціями). Можна передбачати, що це буде полем нашої спільної ліцензійної діяльності для всіх кафедр геофаку педагогічного профілю.

Ціла низка новацій у навчальному процесі уже розпочалася з 1 вересня цього року: це і перехід на 600-год. навчальне річне навантаження на 1 викладача на 1-му і п'ятому курсах, це і 1,5-річна магістратура.

Геофак займає останнє місце в університеті за показниками якості навчання за результатами останньої зимової сесії, що не відповідають Державним вимогам до ліцензування освітньої діяльності. Ось чому навчально-методичні комісії за напрямами та спеціальностями, кожен завідувач кафедри, деканат (перший заступник декана доц. Цепенда М.В.) повинні ретельно проаналізувати стан справ у цій галузі і вжити дієвих кроків, щоб поправити ситуацію. Не віриться, що ми маємо найнижчий рівень знань серед студентів у нашому університеті.

Серед найвагоміших напрямів нашої роботи, де ми маємо великий потенціал розвитку, є наукова діяльність.

Проведено 4 успішних захисти у нашій спеціалізованій вченій раді. Чималий розголос набула наукова конференція, присвячена 25-річчю становлення кафедри географії України та регіоналістики. Завершується виконання проекту Євросоюзу «Історична та етнографічна спадщина – частина сталого розвитку туризму на Буковині (HERITAGE MIS-ETC Coge 829)» (Руденко В., Бучко Ж., Смірнов Я., Король О., Скрипник Я., Данілова О.). З лютого 2015 р. розпочато виконання 3-х річної держбюджетної теми з проблем сталого розвитку фермерства в Україні (Руденко В., Заячук М.).

Студентка 4-го курсу Орленко Ольга виборола 2-ге місце у Всеукраїнській студентській олімпіаді з географії у Переяслав-Хмельницькому, а Цуркан Марія 3 місце у Всеукраїнській студентській олімпіаді з туризму у Чернівцях. Це добре, однак, нам необхідно активізуватись у міжнародних грантових програмах (заст. декана Ходан Г.). Це особливо стосується наших молодих (до 35 років) науковців, яким першочергово відкриті всі двері у наукових проектах Європейського Союзу.

В нинішніх напіввоєнних умовах особливо важливою справою є виховання патріотичної молоді. Ми з гордістю відзначаємо, що серед справжніх захисників нашої Вітчизни, які приймають участь в АТО є і наші студенти-добровольці – Ролдугін Євгеній, Гвоздюк Назар, Ткачук Степан. Здоров'я їм і повертатися живими! Як і нам всім! Хочеться щиро подякувати

всім працівникам деканату, завідувачам кафедр, всьому нашому трудовому колективу за самовіддану працю, за витримку, за віру у світле майбутнє України. Разом ми вистоїмо, разом переможемо!

Дякую за увагу.

Надходження до ЧНУ ім. Ю. Федьковича від договірних умов навчання у 2015-2016 навчальному році, грн

Напрямок спеціальності	I курс	II курс	III курс	IV курс	V спец.	V магістри	Всього	Частка надходжень від напрямку, спеціальності, %
Географія (бакалавр)	<u>195500</u> 57600	<u>161000</u> 52800	<u>221100</u> 158400	<u>113900</u> 144000	<u>18000</u> -	<u>31500</u> -	<u>741000</u> 412800	23,4
Географія (спеціалісти та магістри)					<u>18000</u> 102000	<u>31500</u> 68000	<u>49500</u> 170000	4,5
Географія України (магістри)						<u>94500</u> -	<u>94500</u> -	1,9
Економічна і соціальна географія (спеціалісти та магістри)					<u>18000</u> 20400	<u>21000</u> 51000	<u>39000</u> 71400	2,2
41,3								
Менеджмент	73600	<u>73800</u> 24000	<u>57400</u> 33600	<u>147600</u> 48000	—	—	<u>352400</u> 105600	9,3
Менеджмент ПОДіяльності					<u>67200</u> 8200	<u>12100</u> -	<u>79300</u> 8200	1,8
Менеджмент організації адміністр. (магістри)						<u>—</u> 64800	<u>—</u> 64800	1,3
12,4								
Геодезія, картографія та землеустрій	<u>51000</u> -	<u>119000</u> 9600	<u>72600</u> 81600	<u>145200</u> 67200			<u>387800</u> 158400	11,1
Геодезія					<u>63000</u> 13600	<u>126000</u> 42500	<u>189000</u> 56100	4,9
16,0								
Гідротехніка	17000						<u>17000</u> -	0,3
Гідрометеорологія		<u>7000</u> -	<u>33500</u> -				<u>40500</u> -	0,8
Водопостачання та водовідведення					45000		45000	0,9
Раціональне використання і охорона водних ресурсів						<u>52500</u> -	<u>52500</u> -	1,1
3,1								
Туризм	<u>483000</u> 60000	<u>465300</u> 9600	<u>405900</u> 81600	<u>277300</u> 67200			<u>1631400</u> 218400	37,5
Туризмознавство (спеціалісти та магістри)					<u>72000</u> 161500	<u>156000</u> 91200	<u>228000</u> 252700	9,7
47,2								
Всього по денній	820100	826100	790500	683900	229200	316600	3666400	74,3
по заочній	117600	96060	355200	326400	144200	226300	1265760	25,7
Всього по факультету	937700 19%	922160 18,7%	1145700 23,2%	1010300 20,5%	373400 7,6%	542900 11,0%	4932160 грн.	100,0

* Примітка: чисельник – денна форма, знаменник – заочна форма навчання

